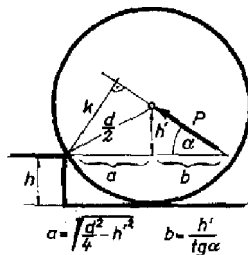

Ha a henger minden esetben egyensúlyban van, felírhatjuk a lépcső élére vonatkoztatott forgatónyomatékok egyenlőségét:

$$(1) \quad P \cdot k = G \sqrt{d^2/4 - h'^2}.$$

(A jelöléseket l. az 1. ábrán). A fenti egyenlet alapján a feladat valamennyi kérdésére általánosan választ adhatunk.

1. ábra

a) Ha $P = G$,

$$k = \sqrt{d^2/4 - h'^2}.$$

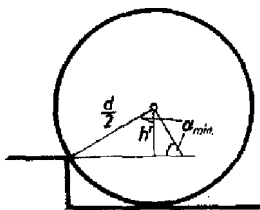
α irányszögű tolóerő esetén

$$\begin{aligned} \sqrt{d^2/4 - h'^2} + h'/\operatorname{tg} \alpha \sin \alpha &= \\ &= h' \cos \alpha + \sqrt{d^2/4 - h'^2} \cdot \sin \alpha \end{aligned}$$

(l. az 1. ábrát). A kettő egyenlőségéből

$$\begin{aligned} h' \cos \alpha &= \sqrt{d^2/4 - h'^2}(1 - \sin \alpha), \quad \text{tehát} \\ h'^2(1 - \sin^2 \alpha) &= (d^2/4 - h'^2)(1 - 2 \sin \alpha + \sin^2 \alpha), \quad \text{amiből} \\ \sin \alpha &= \frac{d^2/2 - 2h'^2 \pm 2h'^2}{d^2/2} \quad \sin \alpha = \frac{d^2 - 8h'^2}{d^2}, \end{aligned}$$

hiszen a $\sin \alpha = 1$ gyök nem felel meg a feladat természetének. $h = d/2$ esetén $h' = 0$, $\sin \alpha = 1$, $\alpha = 90^\circ$, azaz a hengert csak függőlegesen felfelé lehet tolni,

2. ábra

b) P akkor minimális, ha k maximális, azaz $d/2$ -vel egyenlő. Ekkor a 2. ábra alapján

$$\cos \alpha_{\min} = \frac{2h'}{d}.$$

Ha $h = d/2$, $h' = 0$, $\cos \alpha_{\min} = 0$, $\alpha_{\min} = 90^\circ$ és $P = G$, vagyis akkor az a) esetben a P erő egyben a minimális értéket veszi fel.

A) Ha az erő irányát megtartjuk, (1) alapján írhatjuk:

$$P = \frac{G \sqrt{d^2/4 - h'^2}}{h' \cos \alpha + \sqrt{d^2/4 - h'^2} \cdot \sin \alpha}.$$

Az erő tehát az emelés időtartama alatt állandóan változik, mivel h értéke is változik.

B) Ha az erő mindig a minimális, k mindig $d/2$ -vel egyenlő, azaz (1)-ből

$$P = \frac{2G \sqrt{d^2/4 - h'^2}}{d},$$

a minimális tolóerő tehát szintén változik h' függvényében.

Ha a henger sebessége a lépcső tetején is nulla, a munkavégzés mindkét esetben a súlypont h magasságba való emeléséhez szükséges Gh .